

Mikä on babesioosi?

Babesioosi eli koiran punatauti on loisen aiheuttama sairaus. Koira saa infektion puutiaisen puremasta. Babesioosia esiintyy kaikkialla maailmassa, mutta eniten sitä esiintyy lämpimissä maissa. Euroopassa koiralle sairauden pääasiallinen aiheuttaja on *Babesia canis* -loinen. Myös *Babesia gibsoni* aiheuttaa koiralle tautia. Nämä molemmat ovat parasitteja, joiden vektorina toimivat puutiaiset. Suomessa esiintyvistä puutiaisista ruskea koirapunkki voi levittää babesioosia.

Koiran verenkiertoon päässyt loinen hakeutuu punasoluihin, joissa se lisääntyy. Lisääntyessään veressä loinen vahingoittaa punasoluja. Ns. akuutti babesioosi on Suomessa yleisimmin tavattu babesioosin muoto. Se ilmenee ruokahaluttomuutena, uneliaisuutena sekä punasolujen hajoamisen seurauksena anemiana.

Jos sairaus todetaan ja hoidetaan ajoissa, ennuste on hyvä. Kuitenkin vaikeasti sairaat, vaille hoitoa jäävät tai nuoret koirat voivat menehtyä.

Miten babesioosi tarttuu?

Babesioosi tarvitsee tarttuakseen välittäjäeläimen, jollaisena puutainen toimii. Tauti siirtyy joko puutiaisen pureman välityksellä tai suoran verikontaktin kautta. On arvioitu, että punkin täytyy olla kiinnittyneenä koiran ihoon ainakin 2 – 3 vuorokautta ennen kuin infektion siirtyy. Taudin tiedetään myös levinneen esimerkiksi verenluovutuksen välityksellä. Siksi verenluovuttajat tulisi testata ennen luovutusta.

Sairaus voi siirtyä, jos koira joutuu infektoituneessa koirassa olleen punkin puremaksi. On myös tapauksia, joissa koira on saanut tartunnan sairastuneen koiran puremasta. Esimerkiksi *Babesia gibsonia* tavataan yleisimmin koiratappeluissa käytetyillä koirilla, koska se voi tarttua infektoituneen koiran puremasta.

Babesioosin kolme eri tautimuotoa ja oireet

Babesioosin itämisaika on 7 – 21 vuorokautta. Tauti voi olla myös oireeton.

Babesiaa on kolmea eri tautimuotoa: esiakuutti, akuutti sekä krooninen muoto. Kehittymis- tai esiakuutissa vaiheessa nuorella koiralla ilmenee ruokahaluttomuutta, yleistä haluttomuutta ja heikkoutta. Ikenet ovat erittäin vaaleat ja koiralla on kuumetta. Useimmiten tällaiset koirat ovat äskettäin kokeneet myös jonkinlaisen muun stressitekijän esimerkiksi erittäin kovan rasituksen tai toisen sairauden. Koiralla on tällöin usein myös vakava anemia. Koirassa voi havaita myös keltaisuutta (iholla tai silmän valkuaisissa).

Taudin akuutissa vaiheessa oireet ilmenevät samoina, mutta ne ovat heikompia.

Kroonisessa vaiheessa koira on jo melko heikossa kunnossa ja erittäin väsynyt. Koiralla voidaan todeta myös lievää anemiaa. Kroonisessa vaiheessa maksaan ja munuaisiin tulee pysyviä vaurioita. Lääkityksellä ei todennäköisesti saada loista tapettua, joten taudin hoito on todella hankalaa.

Babesioosin oireet:

kuume

uneliaisuus

anoreksia

heikkous

ikterus eli sappiväriaineesta johtuva silmien, limakalvojen ja ihon keltaisuus

vaaleat limakalvot

virtsan värin muuttuminen

Monioireinen babesioosi voi aiheuttaa myös seuraavaa:

akuutti munuaisen vajaatoiminta

keskushermoston toiminnan heikentyminen

koagulopatia (veren hyytymismekanismien häiriö, ts. veri ei hyydy)

ikterus (kts. selitys yllä)

maksan vajaatoiminta

keuhkoverenvuoto

shokki

Babesioosin toteaminen, hoito ja torjunta

Babesioosi todetaan hyvillä esitiedoilla: on tärkeää selvittää muun muassa, onko koira oleskellut alueella, jossa babesioosia esiintyy. Varmuus saadaan verisivelykokeella eli havaitsemalla loiset punasoluissa mikroskoopin avulla tai PCR-tutkimuksella (geenimonistustesti). Verenkuvan lisäksi myös virtsa analysoidaan. Ultraäänitutkimuksen avulla voidaan huomata esimerkiksi suurentunut perna. Oleellista on poissulkea muut sairaudet, jotka voivat myös aiheuttaa hemolyyttisiä oireita.

Babesioosia hoidetaan imidokarbi-pistoshoidoin. Uusintainjektio suoritetaan 1 – 3 viikon kuluttua, mikä toimii varsin tehokkaasti *Babesia canis* -loisen aiheuttamaan infektiin. *Babesia gibsoni* -loiseen hoito ei ole yhtä tehokas, mutta vähentää kuitenkin oireita ja kuolleisuutta. Suomessa *B. gibsoni* -infektiota voidaan hoitaa myös klindamysiinin, metronidatsolin ja doksisykliinin yhdistelmä-lääkityksellä 3 kuukauden ajan. Hoidon lopuksi olisi hyvä tehdä PCR-tutkimus, jonka avulla varmennetaan hoidon onnistuminen.

Tarvittaessa aloitetaan tukihoidot kuten pistosten aiheuttamien sivuvaikutusten hoitaminen (oksentelu, ripuli, lihasvärinä), verensiirrot sekä nesteytys. Lisäksi koiralle annetaan ulkoloishäätö.

Koira yleensä vastaa hoitoon 24-72 tunnin kuluessa sen aloittamisesta. Kuitenkin babesioosin sairastaneet eläimet jäävät taudin kantajiksi hoidosta huolimatta.

Babesioosia ei pidetä zoonoosina. Ihminen voi saada koirasta tartunnan vain suoran verikontaktin kautta. Se ei myöskään leviä suoraan eläimestä toiseen.

Jatkuva ulkoloissuoja ja punkkitarkastus ovat tärkeimpiä keinoja torjua babesioosia. Kiinnityneet punkit ovat irrotettava välittömästi yhtenä kappaleena. Stressitilanne ei merkittävästi lisää sairauden uusiutumiseriskiä.